

MEDEDELINGEN-BULLETIN No.4

=====

van de ..

"Nederlandse Vereniging ter beoefening van de Militaire Historie"

Opgericht: 20 augustus 1966

De vereniging is er voor allen, die zich verdiepen in de studie van de geschiedenis, het ceremonieel, de tradities, uniformen, emblemen, wapens, ridderorden en onderscheidingen van militaire en semi-militaire organisaties, meer in het bijzonder die van Nederland en de (voormalige) overzeese Rijksdelen.

I. Mededelingen van huishoudelijke aard

- A. De vereniging telt, op het moment van opstellen van dit bulletin, 163 leden (16 september 1966).
- B. Voor zover U zulks nog niet hebt gedaan, verzoekt de penningmeester U, de toegezegde aanloopbijdrage 1966, zo mogelijk samen met de contributie 1967, te storten op giro 14700 van de Algemene Bank Nederland N.V., Koningstraat 89, Den Helder, ten goede van: C.J. Kneppelhout, penningmeester "Ned.Ver. t.b.v.d. Mil.historie", Bremstraat 26, Den Helder.
Dit verzoek geldt ook voor de leden, die indertijd een exemplaar van het Klédingvoorschrift K.L. 1945 ontvingen en daarvoor een bijdrage toezegden.
Geeft onze vereniging een goede start door nu te storten!
- C. Mogen wij de leden c.q. begunstigers, die nog geen aanmeldingsformulier invulden (zie het extra-mededelingenbulletin sept.1966, onder III), verzoeken dit alsnog te doen en het daarna te zenden aan het secretariaat: Burgemeester Caan van Necklaan 262, Leidschendam.
Bij voorbaat onze dank!
- D. Het doet ons genoegen ook nu weer enige leden te mogen vermelden, die zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt voor de ledenwerving. Het zijn:
de Kolonel der Artillerie J.K.M. Bottema;
de Luitenant-Kolonel der Infanterie Drs. G.J. van Ojen jr.
en wederom de Luitenant-Kolonel der Artillerie J. Albarda.
Zij brachten allen twee of meer nieuwe leden aan, waarvoor hulde!
- E. Onze bibliotheek (in wording) en archief hebben voorshands gastvrij onderdak gevonden bij de sectie Krijgsgeschiedenis en Ceremonieel H.K.K.L., Kanaalweg 2 te 's-Gravenhage, alwaar onze bibliothecaris/archivaris, de Majoor J.J.B.J. Bouvy, met verlangen uit ziet naar Uw schenkingen!
- F. Schenkingen aan de Vereniging.
Door bemiddeling van onze secretaris ontving de vereniging:
1) "Japanese Weapons illustrated" (1944)
2) "Beschrijving van de velduniformen van de Commandarij Nederland der Johanniter-Orde en van de Nederlandsche Afdeeling van de Ridders van Malta, alsmede van de Uniform van de Vereeniging Het Nederlansche Roode Kruis" (1915)

- 3) "Gids Rijksmuseum Afd. Geschiedenis ter zee" (zonder de afbeeldingen) (1932)
- 4) "Het Wilhelmus van Nassouwe" (1912)
- 5) "Gedenkboek K.M.A. 1828-1928"
- 6) "Cadettenalmanakken 1930-1931-1932-1933"

II. Op verkenning voor U.

- A. Een tip van ons lid Joh. Schaede. Hij wil ons graag wijzen op de antiekzaak van de heer Ardonne, Reestraat 32, Amsterdam-C. Deze zaak heeft een speciale afdeling op militair gebied. Hij zag er o.a. 'n uniform van 'n Kanonnier K.R.A., 'n klein-tenuue officier K.R.A., uniform Luitenant-Generaal K.N.I.L. met sabeltas, Mariniersuniform, diverse ordeteken en wapens, kepi's, steken, kolbakken, kwartiermutsen, sabels en sabeltassen. De moeite waard om eens een kijkje te gaan nemen.
- B. Van Burgersdijk en Niermans (Nieuwsteeg 1, Leiden) ontvingen wij boekenlijst 205. Wij signaleren uit die lijst:
- 1) Bloys v. Treslong - Voorlopig bericht v.d. gewezen schout bij nacht J.A. Bloys v. Treslong aan de Bataafsche Natie, Leyden 1799 (Knuttel 23068) - fl 23,-.
 - 2) Bijl. A - De Nederlandse convooïdienst, 's-Gravenhage 1951 - fl 12,50.
 - 3) Lieder en uit de doos van 1830 en 1831 enz. Ter herinnering voor de oud-soldaten van Willem II. Amsterdam 1856 - fl 9,-.
 - 4) Schriftelijk advies van de heren v.d. ridderschap nopens de voorgeslagen argumentatie van de militie, gegeven in haar Ed.Gr.Mog. vergadering, 18 aug. 1758. Arnhem 1758 (Knuttel 18680) - fl 19,-.
 - 5) Schultze, H - Reglement op de schutterijen, m. aantek., modellen, staten en een beredeneerd alphabet register. Leeuwarden 1836.-fl 18,-.
- C. Van de firma H. de Bot (Hornerheide 7, Horn (L)) ontvingen wij de boekenlijsten 316 t/m 319. Voor onze leden zijn daaruit de volgende aanbiedingen gelicht:
- 1) Schüttel, L - Luchtoorlog boven Europa - Amsterdam 1939 - fl 10,-.
 - 2) Ueterschout, L - kort overzicht Ned. Krijgsgeschiedenis - Kampen 1938 - fl 12,-.
 - 3) Simpson, J . South Africa/= London 1941 - fl 6,-. /- fights
 - 4) Knoop, W.- Krijgs- en geschiedkundige geschriften - 8 dln Schiedam 1861-1867 - fl 36.--
 - 5) Kruls, H. en Staring, E.- Op de bres voor Neerlands onafhankelijkheid - Amsterdam 1939 - fl. 10,--
 - 6) Tarlé, E.- Napoleon in Rusland 1812/1813 - Amsterdam 1947 - fl 10,--
- D. Bij boekhandel "De Gebrs. van Cleef", Lange Houtstraat 34 te 's-Gravenhage zijn te bestellen:
- 1) Ernst August Prinz zur Lippe: Orden und Auszeichnungen in Geschichte und Gegenwart (189 S, 4 Farbtaf, 16 S. Fot, Zeichn.)(D.M. 9.80.)
 - 2) Handbuch der Uniformkunde. Begr. R. Knötel, Überarb., Fortführg und Erweitg. v. H. Knötel und H. Sieg (440 S, 1600 Unit ormdarst. Stand 1937) (D.M. 30,-)
- Voorts zagen wij bij van Cleef prachtige kalenders voor 1967, o.a.:
- 1) Uniformen (Eine kleine kostümkunde nach Aquarellen von Wolfgang Tritt. Uitgave: Adolf Korsch Verlag - München und Wien.
 - 2) Reiter-Rosse-Bunte Röcke (met platen uit Eckert/Monten: "Das deutsche Bundesheer in charakteristischen Gruppen" uit 1833-1840) Uitgave: Verlag Wilh.C. Rübsamen - Stuttgart.
 - 3) Soldatentum in Malerei und Plastik (met kleurenreproducties van kunstwerken met militaire uitbeeldingen). Uitgave: Schild-Verlag-München-Lochhausen.

- 4) Der grosse Uniform-Kalender (verdere gegevens ontbreken nog)
De prijzen variëren van fl 12,50 - fl 14,50 en hoger.
Spoedige bestelling is gewenst (telefoon 070-184705)

III. Losse flodders

- A. Van de uitgeverij van Dishoeck-van Holkema en Warendorf N.V. ontvingen wij bericht, dat het eerst volgende deeltje in de serie "De Nederlandse Armee" in oktober a.s. gaat uitkomen. Het is getiteld: "Het Korps Mariniers". Voorts zal in oktober of november "De Nederlandse Infanterie" verschijnen. Voor een bespreking van het onlangs verschenen deeltje "De Nederlandse Militaire Muziek" zie elders in dit bulletin.
- B. Onder het merk "Fontana" zijn weer een aantal platen uitgebracht met muziek door militaire orkesten en wel:
- 1) The drums and pipes of the 1st Battalion The Royal Irish Fusiliers (TL 5216, stereo STL 5216)
 - 2) The pipes and drums of the 1st Battalion, Scots Guards (TL 5223, stereo STL 5223)
 - 3) The band of the Scots Guards plays the music of two World Wars (TL 5241, stereo STL 5241)
 - 4) Marching with the Scots Guards (TL 5233, stereo STL 5233)
- Informaties over deze platen kunnen worden verkregen bij:
Fontana Records, Stanhope House, Stanhope Place, London Wz, England.
- C. In "Soldier" lazen wij, dat het laatste deel van de bekende serie over uniformen van het "Royal Regiment" door Colonel Smitherman is verschenen. Het is getiteld "Uniforms of the Royal Artillery" en bevat 20 prachtige kleurenplaten. Uitgever is Hugh Evelyn..
De prijs is 75 shillings.
Voor de Cavaleristen onder ons is het wellicht goed te weten, dat bij Merberlen Ltd (Badgers Mead, Hawthorn Hill, Bracknell, Berks, England) de eerste vier z.g. "Bellona Colour Sheets" (8½ x 11 inches) zijn verschenen. Het zijn prenten naar schilderijen door George Bradford, voorstellende: M3 General Stuart (U.S.), Infantry Mk II Matilda (Eng), Panzerkampfwagen III/L (Duits) en M13/40 (Italië). Al deze tanks hebben dienstgedaan tijdens de 2e wereldoorlog in N.Afrika. Per 4 stuks 10 shillings plus porto.
- D. In "De Telegraaf" van 7 september 1966 verscheen een artikeltje over onze vereniging. Afgezien van de kwaliteit van het betrokken artikeltje, mogen we toch dankbaar zijn voor deze publicatie.
Ze leverde n.l. al acht nieuwe leden op!
- E. In "Het Kerkkrantje" van augustus 1966 (uitgave door ds. H. van Lunzen te Odoorn) bevat een artikeltje over het op te richten monument te Aone (Drenthe), dat wij gaarne in zijn geheel overnemen onder aanteekening, dat wij dit loffelijke initiatief van harte toejuichen.
(zie elders in dit bulletin).

IV. Personalia

Te 's-Gravenhage is op 69-jarige leeftijd overleden de Luitenant-Generaal b.d. P.L.G. Doorman, Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw, Honorary Commander of the Order of the British Empire, Commandeur in de Kroonorde van België en Officier in the Legion of Merit of the U.S.A.
Alhoewel de generaal geen lid meer van onze vereniging is kunnen worden, stond hij er bijzonder waardierend tegenover, hetgeen hij liet blijken in een bijzonder sympathieke brief, die wij niet lang voor zijn dood mochten ontvangen.

V. Artikelen voor en door onze leden.

WIE WIL EIGENAAR WORDEN VAN ENIGE MILLIOENEN
ZANDKORRELS IN DE HISTORISCHE BODEM VAN "AONE" ?

Die titel klinkt wel vreemd. Maar verduidelijking volgt:

Het monument te Aone, als herinnering aan 28 juli 1227, toen Drentse en Overijsselse boeren, geleid door Rudolf van Coevorden en enige andere ridders, de bisschop van Utrecht met zijn machtig ridderleger versloegen en daardoor de boerenvrijheid in deze streken voor eeuwen vestigden, moet er komen: "oeze veuroll'm, die 'j heur lee'm gaff'n, moeten een grafpaoltien hebb'n." Het is niet te vroeg als dit nu na zeven eeuwen gebeurt!

Toen onderget. in 1961 het slagveld wilde opzoeken was er niets, helemaal niets, wat er op duidde dat bij Ane (vlak bij Gramsbergen) eenmaal een belangrijk gebeuren plaats vond. Na herhaaldelijk vragen vond ik eindelijk de goede weg. De heer de Goede, die daar indertijd burgemeester was, had het plan om er een monument van een half miljoen neer te zetten Daarna heeft hij "Aone" schromelijk vergeten, zo schromelijk, dat hij heeft verzuimd er een stokje voor te steken, dat (geheel onnodig) de Bisschopskolk (waar 't ontzielde lichaam van Bisschop Otto von Lippe schijnt te zijn ingeworpen) gedempt werd.

Het comité "Ien Nedersaksen" met als spil Dieks Makkinga (Ommen) bestaat sedert enkele jaren en heeft reeds veel gedaan om de ereschuld tegenover het verleden in te lossen: een sober en eenvoudig gedenkteken, in de geest der eenvoudigen die hun leven gaven.

En thans is de grond te Ane al gekocht en de onderbouw al gereed.

Nu gaat het om de kosten van een aan te brengen gedenkplaat en om afbakening van het terrein. Ik meen dat het overbodig is om nog met veel woorden te omschrijven, dat van ieder, (die 't nog niet deed) en die de oude Saksische spreuk kent, ^{Wie zien verleid} "niet eert is zien toekomst niet weerd", een bijdrage wordt verwacht.

Wij maken dat nu even gemakkelijk aan u als het voor de Friezen gedaan werd bij de stichting van het prachtige monument van ~~HUM~~ vrijheidsslag, de overwinning bij Warns (Rode Klif) op 26 september 1345. Hiermee zijn wij bezig: wij stellen verkrijgbaar tegen f 1,- per stuk bewijzen van eigendom voor 1 dm² grond, waarop het monument te Ane nu al half klaar is en hopelijk op 28 juli 1967 (na 940 jaar) helemaal klaar zal zijn.

Wij hopen, dat zeer vele lezers een of meer eigendomsbewijzen zullen bestellen. De prijs is f 1,- per stuk. Gaarne de kosten van 10, 12 of 15 cent porto voor toezending bijvoegen. Ons giro kent u: 843000 H.v.Lunzen te Odoorn.

NEDERLANDSE MILITAIRE TIJDSCHRIFTEN,
BRONNEN VAN GESCHIEDENIS.

Aangezien de Nederlandse militaire tijdschriften dikwijls een duidelijke weergave bieden omtrent de ontwikkeling van ons krijgswezen, zowel in technisch opzicht als voor het militaire leven in het algemeen, heb ik destijds op verzoek van het toenmalige Hoofd Bureau Bibliotheekzaken van het Ministerie van defensie, een bibliografie samengesteld betreffende de Nederlandse militaire periodieken welke vroeger verschenen of thans nog verschijnen. Deze bibliografie bestaat uit twee gedeelten. Het eerste gedeelte geeft in alfabetische volgorde weer alle periodieken of reeksen daarvan, welke bij het Ministerie van defensie bewaard zijn gebleven en aldaar thans nog kunnen worden geraadpleegd († 245 oorspronkelijke titels). Het tweede gedeelte vermeldt de periodieken, waarvan het bestaan bij mij bekend was, doch waarvan bij officiële instanties geen exemplaren werden bewaard (+ 60 oorspronkelijke titels).

Uiteraard is dit laatste gedeelte niet volledig en sedert het verschijnen van de bibliografie (losbladig in stencildruk in juni 1964) hebben mij reeds vele aanvullingen bereikt. Ik ben er echter van overtuigd, dat nog lang niet alle tijdschriften bekend zijn. Wie kan verdere gegevens verstrekken! Voor serieuze belangstellenden zijn nog enkele exemplaren van de bibliografie beschikbaar. Deze kunnen worden aangevraagd bij de bibliotheek van de Koninklijke Militaire Academie te Breda. Kosten zijn hieraan niet verbonden.

M.J.L. de Ruyter.
Assistent-bibliothecaris
Koninklijke Militaire Academie.

O P R O E P

AAN ALLEN, DIE DE NEDERLANDSE ONDERZEEDIENST EEN WARM HART TOEDRAGEN

Zoals U ongetwijfeld bekend is, bestaat de Nederlandse Onderzeedienst op 21 december a.s. zestig jaar. Dit jubileum zal in juni 1967 worden gevierd, waarvoor reeds thans de nodige voorbereidingen worden getroffen.

Eén van deze voorbereidingen - de uitgave van een fraai herdenkingsboek - is reeds in een vergevorderd stadium.

Een aantal officieren, dienende c.q. eens gediend hebbende bij de onderzeedienst, heeft zich daartoe sinds begin 1965 intensief ingezet met als resultaat dat thans een standaardwerk over 60 jaren Nederlandse onderzeedienst in manuscript gereed is.

Het omvat een tiental hoofdstukken, die de navolgende onderwerpen belichten:

- Allereerst de geschiedenis van de onderzeedienst, onderverdeeld over de periode van oprichting tot en met de eerste wereldoorlog; de jaren 1918 - 1940; de tweede wereldoorlog; de jaren daarna tot aan de dag van vandaag en tenslotte een toekomstvisie.
 - Vervolgens de ontwikkeling van de onderzeeboot, op het gebied van werktuiglijke inrichting en scheepsbouwkundige constructie.
 - Voorts de beschrijvingen van het vaandel en het sloopembleem van onze dienst; de redevoeringen van Hare Majesteit de Koningin bij de uitreiking van de militaire Willemsorde in 1947 en van het vaandel in 1964.
 - Ten slotte als bijlagen: een ererol van de gevallenen bij de onderzeedienst; een overzicht van de oorlogspatrouilles; de technische gegevens en silhouetten van de onderzeeboten; algemene gegevens van de onderzeebootmoeder- en hulpschepen; bloedvlaggen; een commandantenlijst, enz, enz.
 - Zijne Excellentie de minister van Defensie, P.J.S. de Jong - zelf oud-onderzeebootcommandant - werd bereid gevonden dit boekwerk in te leiden.
- Kortom: het is een uitvoerig, uitstekend gedocumenteerd en magnifiek geïllustreerd werk geworden, dat een kostbaar bezit zal zijn niet alleen voor hen die bij de Onderzeedienst dienen of gediend hebben, maar voor een ieder die in of buiten de Koninklijke Marine deze dienst een warm hart toedraagt.

Het manuscript is dus klaar. Nu echter de uitgave van dit standaardwerk.

Het gaat hier om een boek dat, hoe goed ook geschreven en verzorgd, toch maar een specifieke kring van lezers zal interesseren. Het is dan ook heel moeilijk om vooruit te bepalen hoe groot het aantal gegadigden zal zijn. Wij legden dit voor aan de Directeur van de Zuid-Hollandsche Uitgeversmaatschappij, de heer Ad. M.C. Stok, uitgever van diverse gespecialiseerde marineboeken, zoals het standaardwerk over het korps mariniers 1665-1945 en de mariniersbrigade 1945-1949. Na lezing van het manuscript was zijn reactie hierover het volgende:

"Ik vind het een uitstekend werk en wil het gaarne uitgeven, maar het moet voor een redelijke prijs ten verkoop worden aangeboden. Een redelijke prijs is f 16,-, in welk geval een minimale oplage van 1500 exemplaren noodzakelijk is om een dergelijke uitgave financieel te dekken. Een voorinschrijving is dus noodzakelijk."

Met andere woorden, als U nu vóór 15 oktober a.s. aan ons bericht zendt, dat U het boek wenst te bestellen, dan kunnen wij dit standaardwerk over de Onderzeedienst uitgeven. Het adres luidt: de Secretaris van de Commandant Onderzeedienst, Buitenhaven 12-14, Den Helder.

U ontvangt dan omstreeks juni 1967 een boek, tellende circa 400 bladzijden, rijk geïllustreerd met vele niet eerder gepubliceerde foto's, algemene plannen, kaarten en tabellen. Het is gebonden in linnen met gouden opdruk.

DE NEDERLANDSE ONDERZEEDIENST 1906 - 1966

De Zuidhollandsche Uitgeversmaatschappij overweegt voorts het boek in de boekhandel te brengen, waarbij de prijs aanmerkelijk hoger zal komen te liggen.

De commandant Onderzeedienst,
H.R. Reitsma
Kapitein ter zee.

"DE NEDERLANDSE MILITAIRE MUZIEK" door R. van Yperen

Eindelijk is, na 2½ jaar stilstand, de serie "Koninklijke Nederlandse Armee" van de Uitgeversmaatschappij C.A.J. van Dishoek te Bussum voortgezet met het deel over de militaire muziek, tot ons aller vreugde ongetwijfeld. Op dit gebied is tot heden in Nederland zeer weinig verschenen; na het boekje van Hutschenruyter ruim 30 jaar geleden (N.B. nog steeds verkrijgbaar) zelfs niets meer.

Zoals overste van Yperen in zijn voorwoord schrijft, kon naar volledigheid zelfs niet gestreefd worden. Toch geeft het boekje een goed overzicht van de militaire muziek in Nederland van 1568 tot heden, bijna vergeten muziekinstrumenten worden behandeld, en het wel en wee van de muziekkorpsen, vooral in de vorige eeuw, komt goed naar voren. De geschiedenis van de militaire muziek in het tijdvak 1650-1814 komt er nogal bekaaid af; dat is ook te begrijpen, daar dit een uitgebreid onderwerp is en zich voornamelijk op buitenlands terrein beweegt, wat het kader van dit boek ver te buiten zou gaan; wij hoeven ons tenslotte niet te verbeelden dat Nederland in dat tijdvak een belangrijke invloed op het militaire muzikleven heeft uitgeoefend. Ook is weinig te vinden over doel en gebruik van de militaire muziek in vroeger eeuwen, b.v. in de slag; ook hier geldt echter weer dat Nederland daarvoor niet zo bruikbaar voorbeeld is.

De gekleurde illustraties op platen I en II hebben hetzelfde euvel als die in de vorige uitgave in deze serie; te klein, en daardoor te weinig gedetailleerd. Bovendien kleven er enige gebreken aan: no.7 van plaat I heeft een onbespeelbaar instrument in de hand met slechts één dwarsverbinding, bij veel afbeeldingen (vooral bij nr.11 van plaat II) is het oranje bijna rood, en no.17 van plaat II heeft in onbruik geraakte "bananenschillen" en een koperen i.p.v. een vernikkelde koppelplaat. De tekeningen zijn overigens verdienstelijk uitgevoerd en geven een goed beeld van de periode 1815 tot heden. Wel zou men wensen - doch de lage prijs van het boek maakt dit onmogelijk - dat er meer gekleurde originele prenten waren opgenomen, zoals de voorplaat; er zou daarvoor ook materiaal te vinden zijn in kleurenfoto's van de talrijke voor de Taptoe Delft vervaardigde oude uniformen.

Bij de bespreking van het repertoire uit de 18e en ook 19e eeuw valt het op hoe weinig slechts van onze nationale voorraad aan militaire muziek, alle taptoe-platen ten spijt, op de zwarte schijf is vastgelegd, zulks in schrijnende tegenstelling tot Frankrijk, Duitsland en (in mindere mate) Engeland. Helaas zien de in Nederland opererende platenmaatschappijen financieel meer in een eindeloze en zich steeds herhalende verspreiding van de moderne ^{re} composities van Engelsen en Amerikanen, hoewel dat gerust aan de maatschappijen in Engeland en Amerika kan worden overgelaten.

Wellicht ligt hier nog een terrein braak voor onze vereniging; door het uitgeven van nieuwjaarskaarten, zoals reeds door sommige verenigingen van officieren gedaan wordt, en kalenders met copieën van oude, onbetaalbare en niet meer te krijgen prenten kan een leemte in de illustraties van het Nederlandse leger worden opgevuld, terwijl platenmaatschappijen kunnen worden opgewekt wat meer aandacht aan onze historische nationale muziek te besteden.

Al met al mogen wij de auteur en de uitgever dankbaar zijn voor dit boek; moge de serie spoedig worden voortgezet.

Voor degenen die recente publikaties op het gebied van de militaire muziek in het algemeen willen raadplegen, moge ik nog de volgende aanvullingen op de literatuurlijst achter in het boek geven:

1. een reeks artikelen van Dr Georg Kandler betreffende de Duitse militaire muziek in tijdschriftvorm, met zwart-wit afbeeldingen, behorende bij een serie van 5 langspeelplaten (30 cm) genaamd "Deutsche Armeemärsche", uitgegeven door Deutsche Philips GmbH te Hamburg, waarin weer een geheel nieuwe, uitgebreide literatuurlijst;
2. een tweetal opstellen van Paul Martin over de geschiedenis van de (Franse) militaire muziek, in "Figurina Helvetica", 23e Jahrgang Heft 2-4 (het lijfblad van de Zwitserse verzamelaars van tinnen soldaten) met enige afbeeldingen.

Het "Manuel de Musique Militaire" van Kastner blijft (tot 1848 althans) het standaardwerk van de geschiedenis van de militaire muziek.

Mr. R.A. Schimmel.

V. Ledenlijst

Voor de leden, die de 2e opgave van aanvullingen en wijzigingen op de ledenlijst nog niet hebben ontvangen, is deze bijgevoegd. Ze is bijgewerkt t/m 1 september 1966 (lid nr.150).

